

A magyar kül- és biztonságpolitika lehetséges új hangsúlyairól

Miért aktuális egy új hangsúlyú magyar külpolitika megfogalmazása?

- A nemzetközi rendszerben bekövetkezett változásokkal, különösképpen pedig az Észak-atlanti Szövetség Szervezetének 1999. márciusi és az Európai Unió 2004. májusi kibővülésével **a magyar külpolitika rendszerváltás után kialakított hármis prioritásrendszere** – az euroatlanti integráció, a jószomszédi kapcsolatok és a határon túli magyarság ügye – **eredeti formájában és értelmezésében aktualitását veszítette**. NATO-csatlakozásunkkal, illetve európai uniós tagságunkkal az euroatlanti integráció eredeti célkitűzése teljesült. Az 1990-es évek első felében megkötött alapszerződések eredményeként, még inkább pedig a szomszédos országok euroatlanti integráció terén elért sikereinek következtében Magyarország jószomszédi kapcsolatai stabilizálódtak, a határon túli magyarok ügye pedig – két ország (Ukrajna, illetve Szerbia és Montenegró) kivételével – új kontextusba került.¹ E változások megítélésünk szerint szükségessé teszik egy új hangsúlyokat mutató magyar külpolitikai koncepció megfogalmazását.
- A magyar külpolitikai koncepció újrafogalmazását indokolja az is, hogy **új nemzetközi rendszer alakult ki**. Az 1990-es évek elejéhez képest ma már nem egyszerűen „poszt-bipoláris” – azaz a kétpólusú berendezkedést követő definiálatlan – korszakról kell beszélnünk, hanem – különösen 2001 szeptembere óta – sokkal inkább **egy stabilan kirajzolódó egypólusú világrenddel kell szembesülnünk**. Egy olyan világrenddel, amelyben csupán a „hiperhatalmi” helyzetbe került, s az utóbbi években a multilateralizmust háttérbeszorító Egyesült Államok képes globális kül- és biztonságpolitikai szereplőként cselekedni, s ahol kül- és biztonságpolitikai szempontból a nagyhatalmak és az integrációs hatalmi csoportosulások csupán regionális szinten képesek önállóan fellépni.
- NATO-, de különösen EU-tagsága eredményeként **Magyarország**, tekintettel a két szervezet bővítésének ütemére és irányára, egyfajta **tartós peremhelyzeti pozícióba, az „európai periféria centrumából” az „európai centrum perifériájára” került**. Jóllehet e geopolitikai pozícióváltást joggal nevezhetjük sikernek, hangsúlyozni kell, hogy uniós csatlakozásunk csupán lehetőség, de nem biztosíték a legfejlettebb országokhoz való felzárkózásra. E tartós peremhelyzet ugyanakkor olyan, lehetőségeket és kihívásokat egyaránt hordozó sajátossága Magyarországnak, amelyre az új magyar külpolitikai koncepciónak is figyelemmel kell lennie.
- A két legfontosabb nemzetközi szervezet, melynek a rendszerváltást követően Magyarország tagja lett – a **NATO és az EU – az elmúlt másfél évtizedben radikális, sok tekintetben egymástól markánsan különböző változásokon ment keresztül**. Az immár tartósan új identitás- és új feladatkeresés állapotában lévő NATO-n² belül – a hagyományos szövetségi fellépést háttérbe szorítva, a kollektív védelmét pedig politikai szolidaritássá szelídítve – 2001 szeptembere óta egyre inkább előtérbe került a bilateralizmus, illetve az ad hoc koalícióalkotás. Az Európai Unió pedig – mélyülő gazdasági integrációja mellett – olyan, korábban „érinthetetlennek” számító területeket kezd (noha eltérő intenzitással) áttemelni a kormányközi együttműködés dimenziójából az integrációs dimenzióba, mint a kül-, biztonság- és védelempolitika, illetve a bel- és igazságügyi együttműködés.

¹ Magyarország és szomszédainak viszonya az európai integrációs és az észak-atlanti biztonsági struktúrákhoz

Ország	PfP résztvevő jelölt	PfP résztvevő	NATO tagjelölt	NATO meghívott	NATO tag	EU társult tag	EU meghívott	EU tag
Magyarország					1999			2004
Ausztria			Semleges					1995
Szlovákia					2004			2004
Ukrajna*								
Románia					2004			2007
Szerbia és Montenegró								
Horvátország								
Szlovénia					2004			2004

* Ukrajna 1997 májusa – a „NATO-Ukrajna megkülönböztetett partnerségi charta” aláírása – óta a szövetség ún. megkülönböztetett partnere.

² A NATO a hidegháború utáni korszakban legalább négy markánsan különböző funkciót töltött be: a klasszikus kollektív védelmi, a béketeremtő-békefenntartó, biztonságkiszugárzó és a jelenleg formálódó globális csapásmérő funkciókat. Szemben azzal a népszerű felfogással, amely szerint ezek a funkciók egyenértékűek és mintegy Matryoska-baba-szerűen egymásra épülő elemei adott esetben bármikor alkalmazhatóak, megítélésünk szerint egyes funkciói az idők során amortizálódtak, illetve erősen jelentőségük erősen függenek a tagországok biztonsági igényeitől.

ZMNE SVKK ELEMZÉSEK

- Az elmúlt másfél évtized egyik legszembetűnőbb változása a kül- és biztonságpolitika társadalmi meghatározottságának erőteljes növekedése, s ezzel a hagyományos „**elitkülpolitizálás**” **visszaszorulása**. Ennek egyik elemeként az intézményes kelet-nyugati konfliktus megszűnésével globalizáltabbá vált világunkban – különösen az új típusú biztonsági kockázatok kapcsán – mind nehezebbé válik a biztonsági problémák kül- és belpolitikai besorolása, ezzel a kül- és belpolitika hagyományos megkülönböztetése. Ehhez szorosan kapcsolódva a nemzetközi politika állami szereplői, az „államok világa” mellett a nem állami szereplők is növekvő súllyal játszanak szerepet a nemzetközi rendszerben.³ Végül nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy a kül- és biztonságpolitikai kérdések köznapi témává⁴, a választási pártharcok szerves részévé⁵, olykor pedig választásokat eldöntő kérdésekké váltak.⁶

Diagnózis

A fentebb jelzett változások olyan új helyzetet teremtettek Magyarország számára, amelyben a magyar kül- és biztonságpolitika koncepcionális kereteinek újragondolása nem csupán lehetséges, de szükséges is egyben. Annál is inkább, mert az utóbbi években a magyar diplomácia számos olyan konjunkturális, pillanatnyi érdekeknek alárendelt, illetve kényszerű lépést tett, amely kül- és biztonságpolitikánknak gyakran kölcsönzött következetlen és kiszámíthatatlan jelleget. Az ebből fakadó ellenmondásokat pedig a magyar kül- és biztonságpolitika irányítói sem a külföldi szövetségesek és partnerek, sem pedig a magyar társadalom előtt nem tudták megnyugtatóan feloldani, illetve megmagyarázni.

- Megítélésünk szerint az elmúlt két és fél év legproblematicusabb jelensége **a magyar kormányzat Egyesült Államok melletti túlzott és indokolatlan elkötelezettsége** volt. Hangsúlyozottan nem önmagában Magyarországnak az atlanti kapcsolatok melletti stratégiai elkötelezettségét tekintjük problémának, hanem annak aktuális mértékét, illetve e mérték hiteles indoklásának hiányát. Meggyőződésünk szerint ugyanis sem a magyar biztonsági környezettel⁷, sem pedig a magyar politikai törekvésekkel⁸ nem volt hitelesen indokolható elkötelezettségünk ilyen erős mértéke.⁹
- A magyar külpolitika elmúlt két évben tapasztalható másik igen problematikus jelensége **az ország NATO-hoz és Egyesült Államokhoz fűződő kapcsolatainak indokolatlan egybemosása**, a két viszony ugyanazon politikai minőségként való megjelenítése volt. Ennek köszönhetően például az afganisztáni és az iraki misszió közötti gyökeres különbségek szisztematikusan egybemosódtak a magyar politikai közbeszédben, s az iraki misszió is úgy jelent meg, mintha az is szövetségesi (értsd: NATO) kötelezettségből fakadna.¹⁰ Ez a magatartás ráadásul olyan látszatot keltett, mintha a magyar kormányzat a korábbi időkből fennmaradt, a NATO felé fennálló teljesítmény elmaradásokat a szövetség helyett az Egyesült Államok felé tett gesztusokkal és vállalásokkal igyekezne kompenzálni.
- Külön problémának tartjuk, hogy a magyar külügyi vezetés a nemzetközi Irak-vita folyamán **többször és nyilvánosan megkérdőjelezte az ENSZ-nek és az ENSZ BT-nek a nemzetközi biztonság terén betöltött főszerepét**. Nem gondoljuk ugyanis, hogy a magyar érdekek hatékony képviselője szempontjából célszerű len-

³ Az olyan nem állami szereplők, mint a multinacionális vállalatok, a terrorista szervezetek, a környezetvédő szervezetek, a nemzetközi alapítványok, a civil- és egyházi szervezetek, vagy olyan több államban élő állam nélküli nemzetek, mint pl. az albánok, kurdok létrehozhatják az államhatárokon átívelő saját nemzetközi alrendszeiket, s kialakíthatják saját magán-, illetve nem-kormányzati, transznacionális biztonságpolitikáikat.

⁴ Ilyennek tekinthető a Zengő-hegyre telepítendő radarállomás, Magyarország iraki szerepvállalása, illetve sorozott haderő megszüntetésének kérdése.

⁵ Lásd például a terrorizmus elleni küzdelem vagy az iraki kérdés fontosságát az Egyesült Államok elnökválasztási kampányában.

⁶ Lásd a 2004. márciusi madridi robbantás hatását a spanyol belpolitikára.

⁷ Megítélésünk szerint térségünkben biztonságpolitikai szempontból leginkább a „FÁK”-osodástól tartó balti államok Egyesült Államok melletti erős elkötelezettsége tekinthető „indokoltnak”. Lásd erről részletesen: Andor László – Tóth Péter – Valki László: Irak: háborúra ítélve. Zrínyi Kiadó, 2004. 214-219, 229-234. o.

⁸ Ilyen politikai célnak volt tekinthető a NATO-tagság megszerzése (pl. a balti államok, Románia, Szlovákia, Szlovénia esetében), vagy az a lengyel törekvés, amely Lengyelországnak az Európai Unió belüli hatalmi pozicionálása érdekében tartott és tart fenn igen szoros politikai-katonai szövetséget az Egyesült Államokkal és vállal Washington mellett kül- és biztonságpolitikai kompetenciáját messze meghaladó szerepet. Lásd erről részletesen: Andor László – Tóth Péter – Valki László: Irak: háborúra ítélve. Zrínyi Kiadó, 2004. 236-244. o.

⁹ Külön probléma, hogy a magyar külügyi vezetés – szemben például a lengyelrel és az észttel – soha nem deklarálta, hogy az Egyesült Államokkal fenntartott bilaterális kapcsolata fontosabb és értékesebb számára, mint a NATO-val kötött szövetség.

¹⁰ A magyar külügyi vezetés kommunikációjában igyekezett elfedni azt a különbséget is, hogy míg az afganisztáni akció ENSZ BT felhatalmazással, konszenzusos NATO támogatással és bizonyítottan a terrorizmus elleni nemzetközi fellépés keretében került meghirdetésre, addig az iraki akció egy BT felhatalmazás nélküli (az öt állandó BT-tag közül három ellenezte), bilaterális alapon szerveződő ad hoc koalíció keretében és a terrorizmus elleni küzdelembe nem illeszthető módon került végrehajtásra.

ZMNE SVKK ELEMZÉSEK

ne megkérdőjelezni bármely multilaterális fórum létjogosultságát, illetve szerencsés lenne ürügyet adni bárkinek is a kettős mérce alkalmazására.¹¹ Kisállamként ugyanis különösen érdekelték vagyunk abban, hogy a jelenleg alternatíva nélküli nemzetközi jog érvényesüljön az ENSZ BT – mint a nemzetközi jog legfőbb letéteményese – hatékony működése révén.

- Komoly *politikai hibának tekintjük az ún. nyolcak levelének magyar részről történő aláírását* is. Bár a levél célját az aláírók szívesen jelölték meg az egységes uniós vélemény létrejöttének elősegítésében, számos európai fővárosban és az EU-ban ugyanakkor egyértelműen Franciaország és Németország Európán belüli elszigetelésének kísérletét látták a lépésben. A legnagyobb magyar diplomácia hibának azt tartjuk, hogy a levél aláírói közül Magyarország sem értesítette a készülő állásfoglalásról sem az Európai Unió Bizottságának elnökét, sem az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselőjét, sem az Európai Parlament elnökét, sem pedig a soros görög elnökséget, hogy Berlint és Párizst most ne is említsük. Ez a körülmény azért érdemel figyelmet, mert a 15 EU-tagállamnak akkor már két közös állásfoglalása is volt Irak kérdésében.¹²
- A magyar politikai vezetés *a határon túli magyar kisebbség kérdése kapcsán* is nem egyszer *konceptiótlanságot és differenciátlanságot mutatott*. Példaként a kettős állampolgárság kérdésének következtelen kezelését és bizonytalan kommunikációját említhetjük meg¹³, valamint azt a problémát, hogy külvilág számára nem sikerült meggyőzően bizonyítani a magyar vezetésnek, hogy szomszédság és kisebbségpolitikájában a realitásoknak megfelelő differenciáltsággal kezeli az a NATO és EU-tag Szlovákiát, a NATO-tag és EU-tagjelölt Romániát, illetve az említett szervezetekből tartósan kimaradó Szerbia és Montenegrót, továbbá az említett országokban élő magyar kisebbség kérdését.¹⁴

Úgy véljük, hogy egy új hangsúlyú magyar kül- és biztonságpolitikai koncepció komoly segítséget, de legalábbis megfelelő kapaszkodókat jelenthet az említettekhez hasonló anomáliák jövőbeni feloldásához, illetve elkerüléséhez.

Merre tovább?

- *Hangsúlyváltás.* Meggyőződésünk szerint a magyar kül- és biztonságpolitika akkor lehet hatékonyabb és nemzetközileg a jelenleginél is elismertebb, ha e téren megnyilvánuló ambícióinkat az ország adottságainak, lehetőségeinek és kompetenciájának megfelelően alakítjuk ki. Ha Magyarország európai és nemzetközi súlyát – kihasználva peremhelyzeti pozícióink előnyeit – közvetlen régiókon belüli nyomtatékkal kíséreljük meg növelni, s ha a NATO-t vezető Egyesült Államokkal való szövetségünket szimbolizáló globális szerepvállalásunkat az eddigieknél *jobban igazítjuk az ország jövőbeni sorsát stratégiaileg, geopolitikaileg és gazdaságilag döntően meghatározó Európai Unió kül- és biztonságpolitikai törekvéseihez.*
- *Új prioritásaink.* Szinte természetesen adódik, hogy a magyar kül- és biztonságpolitika eddigi, a NATO- és EU-tagságot célul tűző „euroatlanti integráció” politikáját a jövőben a magyar érdekeket az említett szervezeteken belül érvényesíteni hivatott *„integrációs külpolitikának”*¹⁵ kell felváltania. Némileg erőteljesebb váltást tartunk szükségesnek a magyar külpolitika eddigi „jósomszédi kapcsolatok” prioritását illetően, ezt ugyanis egy az integrációs folyamatokból tartósabban vagy átmenetileg kimaradók irányában meghirdetett keleti, illetve dél-kelet-európai irányultságú *„új szomszédsági politika”* vagy *„új partnerségi politika”*¹⁶ ke-

¹¹ Felettből nehezen tartjuk elképzelhetőnek, hogy Magyarország hatékonyan kérhetné számon partnereitől, például az ENSZ emberi jogi vagy kisebbségi chartájának előírásait vagy ajánlásait egy olyan helyzetben, amikor a hivatalos Budapest megkérdőjelezi a szervezet biztonságpolitikai kompetenciáját.

¹² A koppenhágai Európai Tanács nyilatkozata Irakról. In Vincze Hajnalka – Póti László – Tóth Péter (szerk): Az Európai Unió biztonság- és védelempolitikai dokumentumai. I. kötet. CharPress Kft, Budapest., 2003. 363-364. o.; General Affairs and External Relations 2482nd Council meeting. Brüsszel, 2003. január 27. 5396/03 (Presse 8).

¹³ A jövőben elkerülendőnek tartjuk az olyan kommunikációs bizonytalanságot, mint amilyen például a kettős állampolgárságnak a szomszédos országokban, illetve az Európai Unión belüli elfogadottságával és szabályozottságával kapcsolatban a magyar állami szervek részéről megnyilvánult. A magunk részéről magyar külügyi vezetés komoly kudarcát látjuk abban, hogy a kettős állampolgárság kérdésével kapcsolatos népszavazás kezdeményezése egy a magyar közvélemény előtt alig ismert, politikailag ellenmondásos, s elsősorban belső harcainál elhíresült nem kormányzati szervezethez kötődik. Úgy véljük ez a tény már önmagában is jelentősen befolyásolja majd a népszavazáson való részvétel mértékét, illetve szavazás eredményét.

¹⁴ Megítélésünk szerint például a vajdasági magyarok helyzetének romlása már évekkel ezelőtt prognosztizálható volt, s a magyar diplomáciának lehetősége lett volna a problémát legalább enyhítő politikai kapcsolatok kiépítésére Belgrádban.

¹⁵ Az „integrációs külpolitika” magában foglalja Magyarországnak az Európai Unióval, illetve annak tagországaival való közösségi szintű, illetve bilaterális jellegű kapcsolatait, a NATO tagországokkal fennálló szövetségi kapcsolatokat, illetve az Egyesült Államokkal fenntartott bilaterális kapcsolatokat.

¹⁶ Az „új szomszédsági politika” vagy „új partnerségi politika” elsődleges alanyai közvetlen szomszédaink (Ukrajna, Románia, Szerbia és Montenegró, Horvátország), tágabb értelemben pedig a szomszédos térségek (Balkán, poszt-szovjet térség európai államai).

retében látjuk megújíthatónak. Végül megítélésünk szerint a magyar külpolitika eddigi „határon túli magyarok” prioritását a fenti két irányban lehetne elhelyezni, amennyiben a már EU-tag államokban élő magyar kisebbségek ügyét elsősorban az integrációs politika keretében, az Európai Unióból rövidebb vagy hosszabb távon kimaradó államokban élő magyar kisebbségek ügyét pedig (az integrációs politika lehetőségeit is kihasználva) az új szomszédsági/partnerségi politika keretében kellene kezelni.¹⁷

- *Új világrend.* Szemben a jelenlegi dominánsan atlantista magyar kül- és biztonságpolitika képviselőivel úgy véljük – tudva és vállalva, hogy ezen álláspontunkkal kisebbségben vagyunk –, hogy **az egypólusú világrend nem jelenti, s nem jelentheti azt, hogy nemzeti érdekeink automatikusan és minden esetben egybeesnek az egypólusú világ vezetőjének érdekeivel és politikájával.** A magunk részéről a magyar vezetés Egyesült Államok melletti túlzott elkötelezettségét annál is inkább sajnálatosnak tartjuk, mert a rendszerváltás kül- és biztonságpolitikáját az eredetileg a „vissza Európába” jelszóval megfogalmazott európaizálódás, illetve – különböző hangsúlyokkal ugyan, de – alapvetően kiegyensúlyozott atlantizmus jellemezte korábban. A túlsúlyosan atlantista magyar külpolitika különösen szembeűnő és káros hatású volt az európai uniós tagság elnyerésének időszakában, amikor is egy olyan politikai közösség tagjává váltunk, amelynek – mind unióként, mind tagországokként – egyértelmű érték- és érdekkülönbsége áll fenn az Egyesült Államokkal.¹⁸ Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy egy újragondolt és újraépített Amerika–Európa stratégiai kapcsolatot ne tartanánk felettébb szükségesnek és kívánatosnak, tekintettel arra, hogy még az említett különbségek mellett is e két entitás között a legnagyobb az érdek- és értékegybeesés.
- *Viszony a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.* Az Egyesült Államokhoz fűződő viszony kérdése közismerten szorosan összefügg a NATO-val és az Európai Unióval kialakított kapcsolatainkkal, illetve a transzatlanti vitában elfoglalt álláspontunkkal. E két szervezet kapcsán meggyőződésünk szerint mindenekelőtt szemléleti változásra van szüksége a magyar kül- és biztonságpolitikának. Részben, mert alapvetően megváltoztak Magyarország biztonságpolitikai környezetének paraméterei, részben mert a rendszerváltást követő magyar „euroatlanti integrációs” politikában kulcsszerepet játszó Észak-atlanti Szerződés Szervezete maga is komoly változásokon ment keresztül az elmúlt években, részben pedig azért, mert európai uniós tagságunk minden korábbinál alapvetőbben változtatta meg a magyar nemzeti érdek képviselőjének és érvényesítésének körülményeit és lehetőségeit.

Az említett tényezők következtében az eredetileg a kollektív (terület)védelemre létrejött **NATO szerepe és relevanciája** – részben a Magyarországot érintő hagyományos biztonságpolitikai fenyegetések mértékének radikális csökkenése, részben a szövetségnek az Egyesült Államok politikájában tapasztalható háttérbeszorulása okán – **a magyar kül- és biztonságpolitikában napjainkra az alábbi területekre korlátozódott:** 1. a magyar védelmi szféra modernizálásának, és nemzetközi együttműködési képességei fejlesztésének legfontosabb külső iniciátora és katalizátora; 2. az egyetlen olyan katonai képességekkel is rendelkező nemzetközi szervezet, amelynek tagjaként Magyarország esetenként részese lehet globális biztonságpolitikai kérdések megoldásának; 3. olyan nemzetközi szervezet, amelynek támogatása kulcsfontosságú az Európai Unió esetleges fegyveres szerepvállalása szempontjából is. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a szövetség biztonságpolitikai relevanciájának relatív csökkenése sem jelentheti azonban azt, hogy ne kellene törekednünk tagsági kötelezettségeink, illetve vállalásaink maximális teljesítésére. A jövőre nézve **kívánatosnak tartanánk, ha magyar katonák külföldi szerepvállalását a nemzetközi legitimitáció és a magyar biztonság szempontjából egyértelmű feltételrendszerhez kötnénk.** Így a nemzetközi missziókhöz való hozzájárulásunk csak az ENSZ BT, a konszenzusos NATO, illetve EU döntések esetén, s a Magyarország számára releváns esetekben lenne automatikus, s az egyéb felkérések teljesítését is a multilateralitást biztosító szövetségi keretek között preferálnánk, szemben az ún. ad hoc koalíciókkal.

A bipoláris világrend felbomlását és a kelet-közép-európai rendszerváltásokat követően létrejött **Európai Unió növekvő biztonságpolitikai relevanciáját** Magyarország számára a következők határozzák meg: 1. Az EU már egy új és erősen megváltozott biztonsági környezetben jelent meg biztonságpolitikai szereplőként, s formálta, illetve formálja közös kül-, biztonság- és védelempolitikáját. 2. Az Unió biztonságpolitikai ambíciói és képességei elsősorban regionális szintre (az EU-val határos Mediterrán térség déli részére, a Közel- és Közép-Keletre, Délkelet-Európára, valamint a poszt-szovjet térségre) szabottak, s ennél fogva jórészt egybeesnek a magyar kül- és biztonságpolitika számára fontos térségekkel. 3. **Az Európai Unió a NATO-nál felkészültebb a Magyarországot érintő és hazánk szempontjából releváns, elsősorban nem katonai eszközökkel kezelhető kockázatok kezelésére.** Az Uniónak ezt a biztonságpolitikai relevanciáját az a kétségtelen tény sem csökkenti, hogy jelenleg még felettébb korlátozottak az EU katonai képességei.

¹⁷ Megítélésünk szerint a hármast prioritás felváltó kettős magyar külpolitikai prioritásnak az előbbinél nagyobb lenne a regionális népszerűsége, tekintettel arra, hogy az integrációs külpolitika, illetve az új szomszédsági/partnerségi politika keretében kezelt „határon túli magyarok” kérdése a koncepció szintjén nyíltan nem kerülne megfogalmazásra.

¹⁸ Az értékek kapcsán nem elsősorban az olyan, a belső politikai berendezkedéssel összefüggő különbségekre gondolunk, mint például a halálbüntetés vagy a fegyverviselés eltérő amerikai és európai megítélése, hanem az olyan, mindenekelőtt a nemzetközi viszonyokat befolyásoló nézeteltérésekre, mint például a multilateralizmushoz, az ENSZ nemzetközi biztonság terén betöltött szerepéhez, a nemzetközi jog primátusához, vagy a preventív háború koncepciójához való eltérő viszony.

ZMNE SVKK ELEMZÉSEK

- *Magyarország peremhelyzeti pozícióinak konzekvenciái.* Megítélésünk szerint a peremhelyzetre reagáló, **az új szomszédsági/partnerségi politikánál szélesebb térségre (elsősorban a Balkánra, illetve a poszt-szovjet térségre) irányuló magyar politikának** az alábbi célokat kellene megfogalmaznia és követnie. 1. a biztonság és stabilitás kiterjesztése az említett térségekre; 2. az említett térségekről felhalmozott magyar tapasztalatok és ismeretek megjelenítése az Európai Unió külkapcsolati politikáiban¹⁹; 3. a magyar érdekek képviselése mellett az Európai Unió politikájának hangsúlyos képviselése és megjelenítése az említett térségekben.
- *Szakítás az „elitkülpolitizálással”.* Végül véleményünk szerint – tekintettel a biztonságpolitikai kérdések és a biztonságpolitika társadalmi meghatározottságának növekedésére – **a magyar kül- és biztonságpolitikai hangsúlyváltásnak szerves részét kell, hogy képezze az „elitkülpolitizálással” való szakítás is.** Ez mindezekelőtt 1. új, őszintébb, nyíltabb és interaktívabb kommunikációs stílust igényel; valamint azt, hogy 2. a magyar politikai vezetés a jelenleginél jobban ismerje a kül- és biztonságpolitikai kérdésekkel foglalkozó nem állami szervezetek és mozgalmak tevékenységét és álláspontját; 3. saját hatékonyságának növelése érdekében a jelenleginél erőteljesebben támaszkodjon a hagyományos diplomácia eszköztárától eltérő, azt kiegészítő eszközöket és módszereket alkalmazó nem kormányzati szervezetek tevékenységére²⁰, illetve 4. nagyobb mértékben hasznosítsa a kül- és biztonságpolitikai problémákkal foglalkozó szakemberek és szellemi műhelyek eredményeit.

¹⁹ Bár a hivatalos magyar politika ma is előszeretettel hivatkozik az említett ismeretekre, mint speciális magyar hozományra, a valóságban meglepően kevés a szomszédos országokhoz, illetve a tágabb térségünkhöz valóban értő szakemberek száma. Az említett ismeretek megtartása és elmélyítése tehát igen komoly erőfeszítéseket igényelne a magyar kül- és biztonságpolitika irányítóitól.

²⁰ Példaértékűnek, s megfelelő vizsgálatot követően adaptálhatónak tekintjük a lengyel nem kormányzati szervezetek nemzetközileg is elismert tevékenységét, illetve a hivatalos Varsó ezekkel kapcsolatok politikáját.